

გვანცა კუპრაშვილი

საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
კინომცოდნეობის მიმართულების დოქტორანტი
ხელმძღვანელი: პროფესორი ლელა ოჩიაური

ოთარი ნავიდა!

კინორეჟისორი ოთარ იოსელიანი დაიბადა თბილისში, 1934 წლის 2 თებერვალს. 1952 წელს დაამთავრა სამუსიკო სასწავლებელი. 1953-1955 წლებში სწავლობდა მოსკოვის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე. 1965 წელს დაამთავრა მოსკოვის საკავშირო სახელმწიფო კინემატოგრაფიის ინსტიტუტის კინოსარეჟისორო ფაკულტეტი (ალექსანდრე დოვჟენკოსა და მიხეილ ჭიაურელის სახელოსნო). 1956 წლიდან მუშაობდა კინოსტუდია „ქართულ ფილმში“ რეჟისორის ასისტენტად, შემდეგ - მემონტაჟედ, 1951-1961 წლებში კი, დოკუმენტური ფილმების რეჟისორად. 1961 წლიდან - 1983 წლამდე იყო „ქართული ფილმის“ რეჟისორი და სცენარისტი. 80-იანი წლებიდან ცხოვრობს საფრანგეთში.

პირველ ფრანგულ სრულმეტრაჟიან კინოსურათში, კინოიგავში „მთვარის ფავორიტები“ (1984) საზოგადოების სხვადასხვა წარმომადგენლის ამბავს აერთიანებს: ანარქისტების, ქურდების, მეძავეების, თაღლითების, გამომგონებლების, ხელოვნების ნიმუშების დილერების. აქ ორი ეპოქაა ასახული, პირველი, როდესაც ქმნიან ხელოვნების ნიმუშს და მეორე, როდესაც მას იპარავენ. (დაჯილდოვდა ვენეციის 41-ე კინოფესტივალის ჟიურის პრიზით). შემდეგ გადაიღო ფილმი „და იქმნა ნათელი“ (1989), რომელიც სენეგალელების ცხოვრებას ასახავს. 1992 წელს გადაიღო „პეპლებზე ნადირობა“, 1996 წელს - ყაჩაღები“ (ვენეციის ფესტივალის ჟიურის სპეციალური პრიზი). ამას მოჰყვა ფილმები: „ღვინოშია ჭეშმარიტება“ (1998), „ორშაბათი დილა“ (2002 წ. ბერლინის კინოფესტივალის „ოქროს დათვი“). ეს უკანასკნელი საქართველოში ჩამოიტანა. ჩვენების დაწყების წინ რეჟისორმა ასე მიმართა მაყურებელს: „ამჟამადაც, ეს არის ქართული ფილმი, ოღონდ საფრანგეთშია

გადაღებული, ფრანგულ ენაზე, მე გადავითარგმნით“.¹ „შანტრაპა“ (2010 წელი. არგენტინაში მარდეპლატას საერთაშორისო კინოფესტივალის ჟიურის სპეციალური პრიზი, „ზამთრის სიმღერა“, 2015).

საქართველოს ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე (1995), მიღებული აქვს: შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პრემია (1998), საფრანგეთის აკადემიის ოქროს მედალი (1999), CICAЕ-ს ევროპული პრემია, ბერლინის ხელოვნების აკადემიის პრემია, მოსკოვის კინოკრიტიკოსთა პრიზი, იტალიის კულტურის სამინისტროს კომისიის პრემია.

ადგილის ძიებაში

საინტერესო აღმოჩნდა ქართველი რეჟისორების უცხოეთში კინომიგრაციის მიზეზებისა და შედეგების კვლევა. ამ პრობლემაზე თვალის მიდევნებამ გამაზიარებინა შემდეგი მოსაზრება: „კაცობრიობის ისტორიამ გვიჩვენა, რომ არის მარადიული კონფლიქტი და არის წარმავალი, დროებითი კონფლიქტი. მარადიული კონფლიქტია უნიჭობისა და ნიჭიერების, სილამაზისა და სიმახინჯის, ავადმყოფობისა და სიჯანსაღის, გონიერებისა და უგუნურობის, ჭკუისა და უჭკუობის, ძლიერებისა და უძლურობის, უნარიანობისა და უუნარობის... დროებით წარმავალ კონფლიქტს წარმოშობს: ეკონომიკური, პოლიტიკური, სოციალური, იურიდიული და ამგვარი მოვლენები“.²

დროებითი კონფლიქტები გავლენას ახდენენ მარადიულ კონფლიქტებზე, გარკვეულწილად ელფერს უცვლიან, აძლიერებენ ან ასუსტებენ მარადიულს, თუმცა მისი არსებითად შეცვლა არ შეუძლიათ.. ვფიქრობ, ამ მოსაზრების გათვალისწინებით უნდა განვიხილოთ ოთარ იოსელიანის ცხოვრებასა და შემოქმედებაში მიმდინარე მოვლენები და პრობლემები.

რეჟისორ ლანა ლოლობერიძის აზრით: „მთელი ქართული კინემატოგრაფიის განვითარება რთული, წინააღმდეგობრივი და არაერთმნიშვნელოვანი მოვლენაა. ძნელია, უფრო კი, შეუძლებელია მისი ჩასვენება პროკრუსტეს სარეცელში, წინასწარ კონსტრუირებული სქემით“.³

სავარაუდოდ, ამ ფაქტმა განაპირობა ოთარ იოსელიანის შე-

1 კვესელავა, მოგონებები, 2010, გვ. 250.

2 ბაქრაძე ა., კინო და თეატრი, 1990, გვ.52.

3 ლოლობერიძე, გამოსვლები, გვ. 22

მოქმედებაში წარმოქმნილი პრობლემები. ნიჭიერებას დაუპირისპირდა უნიჭობა, სულიერ თავისუფლებას – მონობაში გადიდგაცეხის სურვილი და გაჩნდა დამოკიდებულება, რამაც დამანგრეველად იმოქმედა საქართველოში თავისუფალი აზროვნების განვითარებაზე.

1962 წელს ოთარ იოსელიანმა გადაიღო მხატვრული მოკლემეტრაჟიანი ფილმი „აპრილი“, ახალგაზრდა ოჯახის შესახებ. რეჟისორს განზრახული ჰქონდა, სახელმწიფო კინემატოგრაფიის ინსტიტუტში ფილმის სადიპლომოდ ნაშრომად წარდგენა, კინოსტუდიაში „ქართული ფილმი“ ის, როგორც „შემოქმედებითად შეუმდგარი“ შეაფასა. და დიპლომის დაცვა არ გამართულა. „აპრილი“ საქართველოში, 1963 წლის დეკემბერში შეზღუდული რაოდენობით აჩვენეს.

სადიპლომოდ დოკუმენტური ფილმის, „თუჯი“ (რომელშიც ნაჩვენებია მეტალურგიული ქარხნის მუშაობის ერთი დღე) გამოსვლის შემდეგ, გაზეთ „კომსომოლსკაია პრავდას“ პუბლიკაციაში, ოთარ იოსელიანი ამბობს: „მე მაწუხებს ჩემი ყოველი დღე, მაწუხებს ჩემი თანამედროვეობა, მაწუხებს დრო, რომელიც დატვირთულია ყოველდღიურობით და საჭიროებს გამობმარებას. ...უკვე რამდენიმე წელია, მძაფრად განვიცდი ჩემს ყოველ „დღეს“, ჩვენი ცხოვრების ყოველი მომენტის ფასს“.¹

რეჟისორი 1966 წელს გადაღებული ფილმით „გიორგობისთვე“ გაიცნეს. მთავარი გმირი ნიკო ვერ ეგუება ღვინის ქარხანაში არსებულ დარღვევებს, ხელმძღვანელების არაკეთილსინდისიერ საქციელს და მათ წინააღმდეგ ილაშქრებს. კინოსურათს ხმაური მოჰყვა, ზოგი ანტისაბჭოურად მიიჩნევდა, ზოგიც – ანტიქართულად. საქართველოში მისი ჩვენება რაღაც პერიოდი აიკრძალა კიდევ. 1968 წელს „გიორგობისთვემ“ მიიღო კანის საერთაშორისო კინოფესტივალის პრიზი და პრემია ჟორჟ სადულის სახელობის საფრანგეთის კულტურის ფონდიდან. ბოლოს მაინც გაუშვეს ეკრანებზე, ოღონდ, მეორე და მესამე კატეგორიის კინოდარბაზებში.

ოთარ იოსელიანის შემდეგი ფილმია „იყო შაშვი მგალობელი“ (1970), რომელმაც ორი წელი გაატარა „თაროზე“, მიზეზი ის იყო, რომ მთავარ მოქმედ პირში ხელისუფლებამ „უსაქმური და მოქმედი“ მუსიკოსი დაინახა.

„პასტორალში“ (1975) (პასტორალი - ხელოვნების ჟანრი, რომ-

¹ ბარამიძე, სცენისა, 1976, გვ. 41-42

ლისთვისაც დამახასიათებელია სოფლის ცხოვრების იდილიური ასახვა) მუსიკოსები, კამერული ორკესტრის წევრები სამეგრელოს სოფელში ჩადიან, ახალი ნაწარმოების მოსამზადებლად. ორი განსხვავებული სამყაროს შეხვედრა ცხადყოფს, რომ სოფლის ცხოვრება სულაც არ არის იდილიური. გლეხები მუსიკოსებს არაფერს აკლებენ, თვითონ ყოველდღიური შრომით ირჩინენ თავს. ფილმი დაიწუნა და გააკრიტიკა საბჭოთა კავშირის კინემატოგრაფიის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარემ (70-იან წლებში) ფილიპ გარმაშმა, რადგან მასში ასახული იყო საბჭოთა კინოსთვის უჩვეულო თემები, მათ შორის, ღრმა დაპირისპირება გლეხის ცხოვრებასა და შემოქმედებით ინტელიგენციის ყოფას შორის. ამის შემდეგ რეჟისორს „უწყებაში“ განუცხადეს, რომ ფილმებს ველარ გადაიღებდა.

კონფლიქტი რეჟისორსა და კინოკომიტეტის ხელმძღვანელებას შორის გამწვავდა და ზოგისთვის საყვარელმა და ზოგისთვის აბსოლუტურად მიუღებელმა შემოქმედმა, 80-იან წლებში საქართველო დატოვა და საფრანგეთში გადაიხვეწა. სახელმწიფო ორგანოებს წინააღმდეგობა არ გაუწევიათ. წასვლის წინ ოთარ იოსელიანმა თქვა, რომ გარმაშის ხელში ტანჯვას ერჩია დასავლეთში ეცადა ბედი, თუმცა, იცოდა, რომ „სამოთხე“ არც იქ ელოდა.

ოთარ იოსელიანის მსგავსი შემოქმედები წარუშლელ კვალს ტოვებენ საკუთარი ერისა და სახელმწიფოს ისტორიაში. დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების სურვილი მართავს მათ ყოფას. ხშირად უთქვამს: „არ ვარ წინააღმდეგი ფილმში შევითანო ის, რასაც ესენი ითხოვენ ჩემგან, მაგრამ რა ვქნა, არ შემიძლია მასალასთან ურთიერთობაში ვტყუოდე“.¹ ამბობდა, რომ მისი ფილმები არასოდეს შეიცავდნენ ანტისაბჭოურ გზავნილებს. მეტიც, მათზე დაკვირვებისას იფიქრებდი, რომ საბჭოთა ხელისუფლებას არასდროს უარსებია. იღებდა პარადოქსულ ფილმებს, რაც მოსკოვს ძალიან აღიზიანებდა. რასაკვირველია, საქართველოს ხელისუფლება ემორჩილებოდა ცენტრალურ მთავრობას. სწორედ ამიტომ აღმოჩნდა, რომ „პასტორალის“ შემდეგ ოთარ იოსელიანის ადგილი კინოში არ იყო.

მინდა გაგაცნოთ შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივში აღმოჩენილი ორი წერილი, რომლებმაც, ფაქტობრივად, გარკვეული როლი ითამაშეს და პირობები შეუქმნეს სამშობლოდან ოთარ

¹ კვესელავა, მოგონებები, 2010, გვ.250.

იოსელიანის გადაცემას თუ პირადი სურვილით წასვლას და რომლებშიც ნათლად ჩანს, რატომ არ მოსწონდათ და რა არ მოსწონდათ ოთარ იოსელიანის შემოქმედებაში.

წერილი პირველი (გაგზავნილია - გრიფით საიდუმლოდ)

სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტის თავმჯდომარე ალექსანდრე ინაური მიმართავს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტს და „ურჩევს“, გაითვალისწინონ დამატებითი ინფორმაცია, რომელიც ავსებს 1967 წლის 2 თებერვლის # 5153 – 558 წერილის მონაცემებს. ავტორი ხაზს უსვამს, რომ იოსელიანის ფილმებში „ჩვენი სინამდვილე ნაჩვენებია უკიდურესად უარყოფითად და მუქი საღებავებით. ჩვენთან არსებული მასალების თანახმად, იოსელიანი ამას განგებ აკეთებს“. დასკვნა ისეთია, რომ 1937 წელს რეჟისორს დახვრეტდნენ.

„საქართველოს სსრ,

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან

არსებული სახელმწიფო უშიშროების კომიტეტი

29 თებერვალი, 1970 წ.

#16110 – 216 . ს ა ი დ უ მ ლ ო დ.

საქართველოს ცენტრალური კომიტეტი
ქალაქი თბილისი.

ჩვენი 1967 წლის #5153 – 558 წერილის დამატებად გაცნობებთ, რომ ხელთ არსებული მონაცემების მიხედვით, რეჟისორმა ოთარ დავითის ძე იოსელიანმა კინოსტუდია „ქართულ ფილმსა“ და „სამეცნიერო-კვლევითი და დოკუმენტური ფილმების“ სტუდიაში შექმნა რიგი კინოსურათებისა, რომელთა იდეური დონე ვერ შეესაბამება საბჭოური შემოქმედებითი ნაწარმოებების წინაშე მდგარ მოთხოვნებს. მის მიერ გადაღებული ფილმი „საპოვნელაში“, რიგი წარმატების მიუხედავად, უნდა აღინიშნოს, რომ უცნაური და მიუღებელია იმ მანქანების ფერი, რომელიც თელავს მცენარეებს. ეს მომენტი მნახველთა ცნობიერებაში, შესაძლებელია განზოგადდეს იმგვარად, რომ მათი მნიშვნელობა დაუპირისპირდეს ფილმის მთავარ თემას. კინოსტუდია „ქართულ ფილმში“ იოსელიანმა გადაიღო 4-ნაწილიანი მოკლემეტრაჟიანი ფილმი „აპრილი“. ამ ფილმმა უცნაური და მძიმე შთაბეჭდილება აღძრა. მასში ნაჩვენებია გაუგონარი და პათოლოგიური სამყარო. ფილმის თითქმის ყველა მოქმედი პირი მოხუცი და მახინჯებია. თავისთავად ცხადია, ფილმი „დაიხურა“

(ანუ აიკრძალა), რაც სახელმწიფომ იზარალა 65577 მანეთი. იოსელიანის მიერ შექმნილი ფილმი „ფოლადი“ აღძრავს, რაღაცნაირ მოწყენილ და მოღუშულ განწყობას. შრომა, რომელიც ფილმის ძირითადი თემაა. ნაჩვენებია, როგორც მძიმე, აუტანელი, რაც სულაც არ არის ისეთი, როგორც უნდა იყოს.

1966 წელს იოსელიანმა შექმნა ფილმი „გიორგობისთვე“, რომელშიც მან დაუშვა რიგი გადაცდომები, რამაც სურათში წარმოშვა იდეური აქცენტების არასწორი „დასმა“, „განლაგება“. ამის გამო საქართველოს სსრ-ის კომიტეტის დადგენილებით, შეწყდა მისი ჩვენება და ეკრანს მხოლოდ მას შემდეგ დაუბრუნდა, რაც მასში შეიტანეს შესწორებები.

აღსანიშნავია, რომ ფილმში დაშვებული უზუსტობები განპირობებულია იმ კადრებითა და ეპიზოდებით, რომლებიც რეჟისორს თვითნებურად აქვს გაკეთებული; რეჟისორს არ აქვს გათვალისწინებული მისთვის ოფიციალურად მიცემული შენიშვნები, რაც შესაძლებელს გახდიდა ფილმში არ ყოფილიყო საბჭოური შემოქმედებისთვის იდეურად მიუღებელი აქცენტები.

დღეისათვის იოსელიანმა საქართველოს „სამეცნიერო-კვლევითი და დოკუმენტური ფილმების სტუდიაში“ დაასრულა მუშაობა ორნაწილიან მოკლემეტრაჟიან ფილმზე „ძველი ქართული სიმღერები“. ფილმის ავტორს, ტიტრებიდან გამომდინარე, მიზნად აქვს დასახული მაყურებელს გააცნოს ქართული კლასიკური მრავალხმიანი ნაკლებად ცნობილი სიმღერები, მისი მუსიკალური დიალექტები, ამიტომ შერჩეულია უკვე გაქრობის პირას მისული მასალა ისე, რომ სიმღერის აღქმა შესაძლებელი გახდეს კონკრეტულ ეთნოგრაფიულ ფონზე.

ფილმი გადატვირთულია პეიზაჟებით, გლეხთა ყოფის სურათებით, რომლებიც უმრავლეს შემთხვევაში ტენდენციურია და ეწინააღმდეგებიან სიმღერებს, რომელთა სიძველე და ღირსება მათი წარმოშობის დროის ამსახველი მასალით კი არ არის ილუსტრირებული, არამედ თანამედროვე სოფლის პირობებით, რომელიც არის ღიმილის გარეშე, გლეხთა მძიმე და უშინაარსო სახეებით. ყველაფერი ეს გადმოცემულია ისე, რომ არც წარსულს ასახავენ და ჩვენი ცხოვრების თანამედროვეობასაც არასწორად, უსიცოცხლოდ წარმოაჩენენ.

ფილმის შესავალში ავტორის მიერ გაკეთებული დაპირისპირებები, თითქმის მასში ასახულია „გაქრობის პირას მყოფი ნიშნები და „ეთნოგრაფიული ფონი“, ასევე შეუძღვარია, რადგან წარსულის ძირითადი ეთნოგრაფიული ფონი დიდი ხნის წინ გაქრა და მისი ნახვა ჩვენს დროში ამ ნაშთის სახითაც კი, როგორც მას იოსე-

ლიანი გვთავაზობს, შეუძლებელია. უნდა აღინიშნოს, რომ მაყურებელთა აბსოლუტური უმრავლესობა ზედაპირულად უყურებს და იღებს ფილმის დასაწყისში ნაკლები გამომსახველობის მქონე ტექსტს, ეკრანზე კი მათ მოუწევთ უყურონ არა მრავალხმოვან სიმღერებს არამედ სანახაობით მასალას, რომელიც უკიდურესად უღიმღამოდ გამოიყურება.

ფილმის ტენდენციურობა და ჩანაფიქრის ნეგატიურობაზე ირიბად მიგვანიშნებს ზოგიერთი კადრი.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს კინემატოგრაფიის სახელმწიფო კომიტეტის დადგენილებით (ბრძანებულებით), გემოსხენებულ ფილმზე მუშაობა შეწყვეტილია. ხარჯები კი (დაუზუსტებლად, დაახლოებით, 20000 მანეთის ოდენობა) ჩამოიწერება „სამეცნიერო-პოპულარული და დოკუმენტური ფილმების სტუდიის“ ანგარიშიდან. ნიშანდობლივია ისიც, რომ აღნიშნული ფილმის წარმოება დაწყებულია უნებართვოდ, საქართველოს სსრ კინემატოგრაფიის კომიტეტთან შეუთანხმებლად, „აღორძინების“ სცენარის „ჩარჩოების“ ხარჯზე.

რეჟისორ იოსელიანის შექმნილ ფილმებში, ჩვენი სინამდვილე ნაჩვენებია უკიდურესად უარყოფითად და მუქი საღებავებით. ჩვენთან არსებული მასალების თანახმად, იოსელიანი ამას განგებ აკეთებს.

ახლა იოსელიანი კინოსტუდია „ქართულ ფილმში“ ემზადება სრულმეტრაჟიანი ფილმის „იყო შაშვი მგალობელი“ გადასაღებად. ფილმის სცენარი დაამუშავა დიმიტრი ერისთავმა, შალვა კაკიჩაშვილმა იოსელიანის მონაწილეობით. წარმოდგენილ სცენარში ასახული არაა ჩვენი თანამედროვეობისთვის საჭირო აქტუალური და ამაღლებული თემები. ამ სცენარის გადამუშავებამდე ჩნდება აზრი, რომ თითქოს ჩვენთან შეუძლებელია სერიოზული შემოქმედებითი შედეგის მიღება, ამავდროულად ჩვენი ცხოვრების პირობები ქმნიან, ყურიან საფუძველს შემოქმედებით უნაყოფობას. „იყო შაშვი მგალობელს“ ალბათ აქვს უფლება იარსებოს, როგორც ლიტერატურულმა ნაწარმოებმა. თუმცაღა ფილმის დადგმის პროცესში, ვითვალისწინებთ რა იმ ფაქტს, რომ ოთარ იოსელიანი მიდრეკილია უარყოფითი მოვლენების გამწვავებისა და ხაზგასმისაკენ, ჩვენი ცხოვრების ნეგატიური მომენტების გაბუქებისკენ, რაც გამოიწვევს ამრობრივ და არასწორ წაკითხვას. ეს ბოლო გარემოება მით უფრო რეალურია, რომ თავდაპირველი ჩანაფიქრი სცენარში იმთავითვე შეიცვალა რიგ არასწორ იდეურ დათქმას.

„ნიჭიერი რეჟისორის“ სახელს ამოფარებულმა იოსელიანმა უკვე

*შექმნა რიგი ნაწარმოებებისა, რომლებმაც სახელმწიფოს მატერი-
ალურთან ერთად მორალური ზარალიც მიაყენეს.
ზემოთქმულიდან გამომდინარე, საქართველოს სსრ სახელმწიფო
უშიშროების კომიტეტი მიიჩნევს, რომ მიზანშეუწონელია იოსელი-
ანის დამოუკიდებელ სამუშაოდე მიშვება.*

*საქართველოს მინისტრთა საბჭოსთან
არსებული სახელმწიფო უშიშროების
კომიტეტის თავმჯდომარე - ა. ინაური“¹*

წერილი მეორე

ანონიმური წერილი და კომენტარი მასზე, კინოსტუდია „ქართული ფილმის“ დირექტორ თენგიზ გორდელაძის სახელზე, გადაგზავნილია საქართველოს სახელმწიფოს ცენტრალურ კომიტეტში, საბჭოთა კავშირის სახალხო კონტროლის კომიტეტთან მშრომელთა საჩივრებისა და წინადადებების უფროს, ვინმე ვ. ჟივნიუკოვის, მიერ. დამსმენი ბრალს სდებს გორდელაძეს ოთარ იოსელიანის შემოქმედების ხელშეწყობასა და დაცვაში.

*„გაცნობებთ კინოსტუდია „ქართული ფილმის“ დირექტორის
მოღვაწეობის ზოგიერთი ფაქტის შესახებ.*

*გორდელაძე გაბედულად მოქმედებს და სასწაულებს ახდენს რო-
დესაც ეკრანზე უშვებს ამორალურ ფილმს „გიორგობისთვე“.
პარტიულმა ხელმძღვანელმა ორგანოებმა აპატიეს გორდელაძეს
და არ გაათავისუფლეს სამსახურიდან, მასთან ერთად დაინდეს
ბოროტი, კრეტინი - დეგენერატი ფილმის დამდგმელი რეჟისორი
იოსელიანი.*

*აქედან გამომდინარე გორდელაძე გათავხედდა, თავს გავიდა და
ერთ-ერთ პარტიულ შეკრებაზე დაიცვა ფილმი „გიორგობისთვე“,
მან განაცხადა: „მე ვამჯობინებ ამ ფილმის ჩვენებას, იმას რომ ცა-
რიელ კინოთეატრებში ვუჩვენებდეთ ფილმს ლენინზე“. ამ ფაქტს
პარტიული წევრები დამიდასტურებენ. კინოსტუდიის დირექტორი
გორდელაძე არის, ყველაზე უფრო ჯიუტი ჩინოვნიკი, თავნება, ახი-
რებული ხელმძღვანელი“²*

ოთარ იოსელიანის შემოქმედებისა და პიროვნების მიმართ ეს უგუნური დამოკიდებულება ხელისშემშლელ ფაქტორად იქცა. იგი წავიდა და კინოკარიერა საფრანგეთში გააგრძელა. მართალია,

1 შინაგან საქმეთა საინისტროს არქივი. ფონდი 14. საქმე 240.

2 შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივი. ფონდი 14. საქმე 240. #18. გვ 128.

თავისუფალ ქვეყანაში, მაგრამ სირთულეების გადალახვა იქაც მოუწია. მისი ფილმების დიდი ნაწილი საფრანგეთშია გადაღებული, რომლებიც პიროვნების თავისუფლებაზე აცხადებენ და რომლებსაც არაერთი ჯილდო ხვდათ წილად.

რემო კვესელავა იხსენებს: „კინოს სახლში ოთარის ახალი ფილმი „და იქმნა ნათელი“ ვნახე, მერე შინ დავურეკე, უცნობმა მამ ტელეფონზე მიპასუხა:

- ოთარი წავიდა,

- სად?

- საფრანგეთში!

გული დამწყდა“.

ოთარი წავიდა... და თან წაიღო უნიკალური ტალანტი, შრომისა და შემოქმედებითი ძიების დაუცხრომელი სურვილი. წავიდა და საფრანგეთში შექმნა ქართული სულისთვის დამახასიათებელი სიკეთით აღსავსე, ფიქრიანი ფილმები, რომლებიც ზოგადსაკაცობრიო ენით უყვებიან ადამიანებს ტკივილსა და სიხარულზე, ცრემლსა და ღიმილზე, ზოგადად ადამიანური ყოფის განსაკუთრებულობაზე და ელიან მაყურებელს, რომელიც არა მხოლოდ თვალებითა და ყურებით, არამედ მთელი არსებით შეიმეცნებს იმ სასწაულს, რომელსაც ოთარ იოსელიანის კინო ჰქვია.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ბაქრაძე ა., კინო და თეატრი, რუსთაველის საზოგადოების გამომცემლობა, გამ. „სარანგი“. თბ., 1990.
- ლოლობერიძე ლ., გამოსვლები, ინტერვიუები, წერილები, საქართველოს კულტურის პალატა, 2019.
- ბარამიძე გ., სცენისა და ეკრანის პოეზია, გამ. „ხელოვნება“, თბ., 1976.
- კვესელავა რ., მოგონებები ქართველ კინემატოგრაფისტებზე, გამ. „საგა“. თბ., 2010.
- შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის მასალები.

FILM STUDIES

Gvantsa Kuprashvili

Shota Rustaveli Theatre and Film Georgia State University PhD.

Student of the cinema expertise direction

Head of: Prof. Lela Ochiauri

“OTAR IS GONE!”

It was interesting to study the causes and consequences of Georgian filmmakers abroad. Keeping an eye on this problem shared the view: “Human history has shown that there is an eternal conflict and there is a transient, temporary conflict.” Temporary conflicts affect the eternal conflict, to some extent change the tone, strengthen or weaken the eternal, although they can not substantially change it.

I think that with this in mind we should consider the current events and problems in the life and work of Otar Ioseliani.

Director Lana Ghogoberidze believes that: “The development of the whole Georgian cinema is a difficult, contradictory and unambiguous event. It is difficult, even more impossible, to put him in a pre-constructed scheme in “Procrestes” ward.

Presumably, this fact caused the problems in Otar Ioseliani’s work. Talent was challenged by incompetence, the desire for spiritual freedom to be enslaved, and an attitude arose that had a devastating effect on the development of independent thinking in one’s homeland.

Otar Ioseliani, a favorite for some and absolutely unacceptable for others, left Georgia in the early 90s and moved to France.

The aim of the conference topic is to introduce you to two letters found in the archives of the Ministry of Internal Affairs during the research, which, in fact, played a big role and created conditions for Otar Ioseliani to be expelled from his homeland or to leave voluntarily.

1. A secret letter dated 25 February 1970. Where the chairman of the KGB addresses the Central Committee of the Georgian Communist Party that Ioseliani, disguised as a “talented director”, has created a number of films in the Georgian Film Studio and a scientific-research

and documentary film studio, the ideological level of which does not correspond to Soviet creative works. The author emphasizes the tendency of the films made by the director, the negativity of the intentions, where the reality is shown in extremely negative and dark colors, which has caused moral damage to the state along with the material. And that according to the materials available to them, loseliani is doing it on purpose.

As a result, the KGB considered it inappropriate to allow loseliani to work independently.

2. An anonymous letter was sent to Gordeladze, the director of the Georgian Film Studio, to the Central Committee of the State of Georgia by V. Zhivnyukov.

In it, the listener accuses Gordeladze of promoting and protecting Otar loseliani's work.